

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulvm XIV. Pastoralis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

Nam probabiliter dici potest, si iudex iudicauit secundum allegata & probata, ideoque materialiter iuste per hanc sententiam ius acquiri victori, quod postea repertis nouis probationibus aut instrumentis auferri non debet. Sicut etiam accidit in vsucapione, vt si rem alienam bonâ fide per tempus legitimum possederis, in ea ius ac dominium acquiras, vt ne in conscientia quidem foro obligeris ad restituendum, etsi postea intelligas ad alterum pertinuisse rem vsucaptam, vt dixi lib. 3. tr. 1. c. 8. Veruntamen contrarium est probabilius, quod sententia materialiter iniusta propter errorem, apparente postea veritate, videlicet repertis nouis instrumentis obligationem non pariat, vt dixi cit. c. 2. n. 8. Idque confirmatur inde, quia talis sententia quandoque retractatur non tantum iure singulari, si lata sit contra minorem, Ecclesiam, aut fiscum, sicuti videri potest apud Baldum, sed etiam si lata sit contra maiorem, quandoque saltem ex Principis gratia retractatur sententia, vt docui c. 4. & seq. de integritate restitutione: talis autem retractatio sententia à Principe non concederetur, si parti ius aut dominium acquisitum esset, quippe cum Princeps iuri acquisito derogare non solet. Denique talis translatio alicuius iuris ex vi latae sententiae asserenda non est sine textu expresso.

CAPITVLVM XIV.

Pastoralis.

PARAPHRASIS.

Persona principalis per seipsam, non per aduocatum ea, quae ad factum pertineant, in iudicio proponere debet, nisi adeo simplex & indiscreta sit, vt eius defectus per alium de licentia iudicis supplendus videatur.

SUMMARIUM.

1. Principalis persona per se, & non per aduocatum debet in iudicio proponere ea, quae in facto consistunt, quae

autem in iure consistunt, expediri possunt per aduocatum.

2. Persona indiscreta, vulgò simplices dicta, possunt per aduocatum ea, quae in facto consistunt, in iudicio proponere.
3. Admittenda ea sunt etiam ad alios legitimos actus, vt v. g. testamentum condere possint.
4. Procurator non minus, quam principalis aduocatum sibi adiungere potest.

NOTANDVM I. Ea, quae in facto consistunt, ipsa persona principalis in iudicio proponere debet, quia quisque melius scire praesumitur, quae ad se proprie spectant, c. ab excommunicato, 41. de rescript. Quare principalis litem contestari debet, vt appareat, an in eam consentiat, quia ipsemet litis dominus efficietur, obligationemque contrahet erga aduersarium, & non aduocatus, deinde ad iudicis interrogationes & aduersarij positiones principalis respondere potest, secundum Gl. in c. 1. de confessis. Decius hic, n. 2. Bene tamen monet Ioann. Andr. n. 3. Quod aduocatus interesse possit, vt caueat, ne clientulus obscurâ positione decipiat.

Veruntamen, quae ad ius spectant, seu in iure consistunt, aduocatus expedire potest, videlicet libellum aptum formare, positiones & exceptiones ordinare, vt docet Andr. n. 4. eum verò adinuabit clientulus de facto ipso cum omnibus circumstantijs bene informando, nam ex facto ius desumi debet, seu secundum varietatem factorum variae actiones institui, & varia iura depromi debent. Et simili ratione dicitur in l. vn. C. vt quae desunt &c. quod iudex ex officio supplere possit allegando, quae iuris publici sunt, si fortasse minus à parte litigante vel aduocato dictum fuit, non autem supplere potest, quae in facto consistunt, si eorum notitiam non habeat tanquam iudex, seu vt persona publica, vt Gl. ibidem monet.

NOTANDVM II. Personis, in quibus iudicij seu discretionis aliquis defectus, & vulgò simplices vocantur, permitti potest, vt per aduocatos ea, quae facti sunt, proponant.

NON

non autem sermo est de amente, seu rationis impote, iste enim in iudicio per se cōtendere non potest, sed per Procuratorem: & similis ratio est de prodigo, postquam ei administratio bonorum interdicta est. l. 1. ff. de curator. furioso &c. sed antequam ei administratio interdicta sit, etsi manifestè constet rerum suarum prodigum esse, inter discretas personas numerari potest, de quibus hīc sermo est.

3 Porro eiusmodi simplices seu perfectam rationis discretionem non habentes sicut in iudicio stare possunt agendo, aut se defendendo, ita multo magis ad alios actus legitimos admittendi sunt, vt v.g. testamentum condere possint, sicuti hīc docet Decius n. 3. Angelus Aretinus in §. præterea, n. 2. quibus non est permissum. Ad extremum aduerte cum Innocentio hīc n. 2. in c. isto de aduocato agi, non de procuratore, nam procurator litem contestatur, eiusque dominus efficitur, c. 1. de procuratoribus in 6. & nihil obstat, quin etiam procurator aduocatum sibi adiungat, a quo adiuuetur, sicuti principalis.

CAPITVLVM XV.

Examinata.

PARAPHRASIS.

Matthæus de Riparia vir nobilis controuersiam habuit cum quibusdam militibus super iure patronatus cuiusdam Ecclesiæ, interim verò hoc ius sequestratum fuit apud vicedominum seu Vicarium Episcopi Sabinensis, postea Matthæus actionem in iudicio instituit contra milites, quæ ius patronatus sibi vendicabat, atque restitui petebat, & tum in processu iudicij testes produxit, qui deponebant, eo tempore, quo Vicarius Ecclesiam tanquam sequestratam accepit, Matthæum in possessione iuris patronatus fuisse: quæ cū ita se haberent, Innocentius III. respondit, intentionem illius seu petitionem nō subsistere, quia cū ius patronatus ipse non possideret, nec rei vendicationem in-

tentare, nec restitutionem sibi fieri poterat petere, igitur milites absoluit à petitione eiusdem Matthæi, ita tamen, vt si postea congruentem actionem instituerit contra milites, ij nihilominus responderi teneantur.

S V M M A R I V M.

1. Sequester non tantum in rebus corporalibus, sed etiam in incorporalibus seu iuribus locum habet.
2. Sequester, durante lite, rem litigiosam verè possidet, si sequester voluntarius sit, si quidem de possessione litigetur: secus est, si lis sit de proprietate.
3. Si intentio & petitio actoris inepta fuit, reus absolui debet ab huius iudicij instantia, ius tamen integrum manet ei, vt libellum aliter formet.
4. Iudex in principio videns libellum esse ineptum, debet eum ante litem contestationem recipere, si talis autem in principio non appareat, admittendus est.
5. Si in progressu litis videatur intentio & petitio inepta, instantia eius iudicij dissoluenda est.
6. In libello præter conclusionem, seu petitionem, contineri debent duo: primum est factum, secundum causa.

NOTANDVM I. Sequester non tantum in rebus corporalibus locum habet, sed etiam in incorporalibus seu iuribus, nam hoc casu ius patronatus sequestratum erat penes Vicarium, et videlicet ipse tanquam depositarius interim detineret, atque suo tempore rectorem seu beneficiatum præferret, vt hīc Innocentius notat n. 1. nam ad hoc communi partium consensu sequester factum fuit, vt interim, quæ ratione iuris patronatus faciendæ erant, Vicarius expediret. Neque obstat, quòd is patronus non sit, quia est loco patroni, quemadmodum nec is patronus est, sed loco patroni, qui castrum, cui ius patronatus annexum est, hypothecæ nomine possidet, relictæ ipsi potestate præferendi, vt notauit Ioan. Andreas c. cum Bertoldus n. 22. de sentent. & re iudic.